

**Національна Академія педагогічних наук України
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання**

ЗВІТНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
Інституту інформаційних технологій і
засобів навчання НАПН України

24 березня 2011 року

м. Київ

Матеріали наукової конференції

**Київ
2011**

Видається за рішенням Вченої ради Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України від 24.02.2011 р., протокол №2.

Редакційна колегія:

- Биков В.Ю.** доктор технічних наук, професор, академік НАПН України;
- Спірін О.М.** доктор педагогічних наук, доцент;
- Дем'яненко В.М.** кандидат педагогічних наук, доцент;
- Овчарук О.В.** кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник;
- Коневщинська О.Е.** кандидат педагогічних наук.

343

Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України : Матеріали наукової конференції. – Київ : ІІТЗН НАПН України, 2011. – 111 с.

Матеріали конференції висвітлюють основні напрями розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у відкритій освіті, розкривають теоретичні та практичні аспекти проектування і використання сучасних засобів навчання у комп'ютерно орієнтованому середовищі.

Збірник адресований науковим і педагогічним працівникам, аспірантам і студентам вищих навчальних закладів.

Прилуцька Н. С.,

аспірантка Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВИХ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК

Завдяки розвитку інформаційних технологій і засобів передачі даних можливі якісні зміни у вирішенні одного з головних завдань, яке стояло перед людством, – збереження даних з метою їх передачі. Нові інформаційні технології дали можливість для розв'язання проблеми створення сховищ інформаційних ресурсів, їх організації, засоби і способи доступу до них користувачів. Все це спонукало до появи, в певному розумінні синтетичного напрямку – електронні бібліотеки, який об'єднав фахівців в області інформаційних технологій, бібліотекарів, представників музеїв і архівів, видавців. Вирішення цих питань знаходить сьогодні відбиття в цілеспрямованій державній політиці України щодо інформатизації суспільства. На сьогодні це чинні документи: Указ Президента України "Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні", схвалена 23 грудня 2009 року Концепція Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи "Бібліотека – XXI", а також схваленої розпорядженням Кабінетом Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 1722-р. Концепції Державної цільової програми "Сто відсотків" на період до 2015 року. Поява нових ЕБ, збільшення числа збережених у них документів і підвищення якості ресурсів та сервісів, які вони надають, сприяє розвитку науки, полегшує, а іноді просто відкриває єдиний можливий доступ до джерел даних для людини, яка може представити плоди своєї діяльності для найширшої аудиторії. В наш час, немає універсальної ЕБ, яка б підтримувала всі вимоги і очікування користувачів і груп користувачів. Сьогодні існує велика кількість систем в області ЕБ, які варіюються від систем репозиторій (сховищ) до складних систем, заснованих на нових технологіях.

Основною метою створення наукових ЕБ є забезпечення наукових досліджень, надання науковцям можливості ефективного доступу до інформаційних ресурсів, зокрема:

- створення нових технологій наукових досліджень, ефективного інструментарію для їх проведення;
- представлення результатів наукових досліджень широкому колу науковців;
- запобігання втрати наукових колекцій для майбутніх науковців;
- забезпечення можливості наукового співробітництва як у регіональному, національному так і в міжнародному рівні.

Область використання наукових ЕБ не обмежується забезпеченням наукових досліджень. Більшість дисциплін, що викладаються в вищому навчальному закладі, мають ґрунтуються на останніх сучасних наукових дослідженнях. Отже, наукові ЕБ представляють інтерес і в навчальній діяльності. Саме це дає можливість визначити коло користувачів наукових ЕБ – від студентів (незалежно від напрямку підготовки і кваліфікації) до викладачів і наукових співробітників.

Нині наукові ЕБ охоплюють практично всі області науки. Проаналізувавши існуючі наукові ЕБ можна виділити:

- ЕБ наукового журналу чи групи журналів;
- ЕБ дослідницького колективу;
- ЕБ наукової установи;
- національна або міжнародна ЕБ.

За тематикою інформаційних ресурсів можна виділити універсальні наукові ЕБ або наукові бібліотеки для певної області знань чи наукового напрямку. Але основою інформаційних ресурсів наукових ЕБ є наукові публікації представлені в різних формах (наукові звіти, монографії, дисертації, автореферати, статті та ін.). Окрім вказаних видів інформаційних ресурсів наукові ЕБ можуть містити бібліографічні дані, результати наукових експериментів, спостережень, актуальну інформацію, наприклад календар конференцій та ін. Особливістю інформаційних ресурсів наукових ЕБ, що визначає основні вимоги до функціональних можливостей ЕБ, є фактор втрати актуальності інформаційних ресурсів, як результатів різних експериментів, так і відомостей, що містяться в наукових статтях, монографіях та інших виданнях. Враховуючи описані властивості і особливості інформаційних ресурсів визначимо основні функції наукових ЕБ:

- збереження і актуалізація колекцій інформаційних ресурсів;
- забезпечення доступу користувачів до колекцій ЕБ;
- формування колекцій;
- інтеграція видавничих технологій і технологій формування наукових колекцій;
- надання можливості доступу до різних сервісів, додатків, які перетворюють ЕБ в платформу для наукових і дослідницьких експериментів (віртуальна хімічна або біологічна лабораторія та ін.).

Для розвитку і функціонування наукових ЕБ фахівці зазначають наступні перспективні напрямки: розробка вмісту метаданих для конкретних колекцій; семантична інтеграція неоднорідних колекцій; методи індексування і пошуку нетекстових інформаційних ресурсів; технологія створення і підтримки наукових електронних колекцій; методологія та інструментальні засоби розробки ЕБ.

Список використаних джерел:

- 1 Державна програма "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1153-2005-%EF>.
- 2 Концепція Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи "Бібліотека – XXI" [Електронний ресурс] / [схвалено розпорядж. Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2009 р. № 1579-р] // Веб-сайт Верховної Ради України. – 2009. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1579-2009-%F0>.
- 3 Лапо П. М. Введение в электронные библиотеки [Электронный ресурс] / П. М. Лапо, А. В. Соколов. – Электрон. Текстовые данные. – Режим доступа: <http://www.iatp.by/handouts/library/e-libraries/2-24.htm>
- 4 Социальная значимость электронных библиотек. Конкретные проекты. Методология подготовки библиотекарей и пользователей. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ellib.gpntb.ru/index.php?doc=Ucheb&dir=21&art=6>.
- 5 Спірін О. М. Проектування системи електронних бібліотек наукових і навчальних закладів АПН України [Електронний ресурс] / Спірін О. М., Саух В. М., Резніченко В. А., Новицький О. В. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – №6 (14). – Режим доступу до журн.: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.

Наукове видання

ЗВІТНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
Інституту інформаційних технологій і
засобів навчання НАПН України

24 березня 2011 року

м. Київ

Матеріали наукової конференції